

**Просторни план општине Голубац
- документациона основа -**

Привредне делатности

Са економског аспекта, нарочито је важан утицај старосне на економску структуру становништва и структуру радне снаге. Величина радног контингента континуирано опада (економски активно становништво које обавља занимање је 27,2%), што утиче да коефицијент економске зависности становништва (неактивно становништво 67%) и оптерећеност старењем непрекидно расте (пензионера 28,4%). Опадање релативних и апсолутних показатеља економске активности одвијало се истовремено са старењем радног контингента и променама специфичних стопа активности према старости.

Укупан број запослених у општини Голубац 2020. године је 1.447 што представља 52% радно активног становништва 2.777 или (253 на 1000 становника). Од укупног броја запослених, 60% запослено је у правним лицима (привредним друштвима, установама и организацијама), док је 27,6% запослено код предузетника (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих). Број незапослених 2020. године, износио је 342 (48 на 1000 становника). Од укупног броја незапослених, око 60% први пут тражи посао.

Табела 1. Број запослених и степен запослености, 2020.год.

Подручје	Укупно	Запослени у привредним друштвима, установама, задругама и организацијама	Предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих	Број запослених на 1.000 становника
Република Србија	2.149.099	1.764.127	384.972	321
Браничевска област	36.528	28.198	8.330	270
Општина Голубац	1447	855	399	253

Извор података: РЗС, Општине и региони у Србији 2021.год.

Посматрано по секторима, највећи број запослених ради у терцијарном сектору 33% (у оквиру овог сектора највише запослених је у трговини око 12%, грађевинарству око 10%, хотелијерству око 9%). У секундарном сектору, запослено је око 22%, највише је у прерађивачкој индустрији око 16%. И сектор кварталних делатности имао је благи пораст запослених (највише здравство и образовање). Просечна нето зарада по запосленом у 2020.год. износила је 45.936 РСД што је око 24% мање у односу на републички просек.

Табела 2 - Запосленост по секторима, делатностима, 2020.год.

Подручје	Укупно	Пољопривреда лов и шумарство	Снабдевање водом	Прерађивач. индустрија	Иноваци. и тех. делат.	Грађевинарство	Трговина	Хотел и ресторани	Саобраћај	Финансијско посред.	Државна управа	Образовање	Здравство
Општина Голубац	1.447	56	37	233	51	143	171	134	26	7	119	110	70
	100%	3,90%	2,50%	16,10%	3,50%	9,90%	11,80%	9,30%	1,80%	0,50%	8,20%	7,60%	4,80%

Извор података: РЗС, Општине и региони у Србији 2021.год.

**Просторни план општине Голубац
- документациона основа -**

Основна грана привреде општине Голубац је пољопривреда којом се бави око 40% становника. Становници подунавских села баве се рибарством. Шумарство је било главни извор прихода становницима брдско-планинских села. Индустијска производња је неразвијена – у структури су заступљени прерада пољопривредних производа и експлоатација камена – кречњака, лапорца, мермера (ПИМ РЈ Каменолом, Брњица), дрвна индустрија (ШИК Кучево), текстилна индустрија, производња и прерада лековитог биља (насеље Добра). Нису искоришћени изванредни услови подручја општине за развој туризма.

Укупни приход и примања буџета локалне самоуправе општине Голубац 2020.године износи 348.320 (у хиљадама РСД), што је 48.743 (РСД) по становнику. Расходи и издаци буџета локалне самоуправе износи 395.940 (у хиљадама РСД). Остварене инвестиције су усмерене у реконструкцију, укупно износе 96.250 дин., од тога највише је у грађевинске радове 86%. Према подацима Агенције за привредне регистре, на подручју општине Голубац, 2020.године регистровано је 244 привредних субјеката и то 129 у области трговине, 54 радњи услужне и комунане делатности, 29 грађевинских, 17 саобраћајних.....

Према степену развијености јединица локалних самоуправа, а на основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину ("Службени гласник РС", број 104/14), општина Голубац спада у четврту групу (чији је степен развијености испод 50% републичког просека).

Табела 3. - Незапослена лица 2020. год.

Подручје	Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене		На 1000 становн.
		свега	%	свега	%	свега	%	
Република Србија	491.347	263.529	53,6	165.088	33,6	272.877	55,5	71
Браничевска област	7.067	3.315	46,9	2.938	41,6	4.074	57,6	43
Општина Голубац	342	209	61,1	142	41,5	196	57,3	48

Према подацима публикованим од стране Републичког завода за статистику, 2020. године у Голубцу је регистровано 342 незапослених лица на тржишту рада, то показује да је у општини Голубац проценат незапослености за 33% мањи у односу на републички просек.

Према структури незапослености током посматраног периода, удео лица која први пут траже посао је око 61%.

У категорији незапослених, учешће жена је веће 57,3%. Што се тиче структуре незапослених, према степену образовања, већину чине лица са средњим и без квалификација 41% од укупног броја незапослених.

**Просторни план општине Голубац
- документациона основа -**

Табела 4. - Економски активно становништво

Подручје	Укупан број становника	Економско активно становништво				
		Свега	Обавља занимање	Незапослени		
				Свега	Некада радили	Траже први пут посао
Србија	7.186.862	2.971.220	2.304.628	666.592	425.559	241.033
Браничевска област	183.625	67.525	55.835	11.690	7.448	4.242
Голубац	8.331	2.777	2.265	512	331	181

Извор података: "Економско активно становништво које обавља занимање", Попис 2011.год. РСЗ Београд

Табела 5. - Економски неактивно становништво

Подручје	Економски неактивни						
	Свега	Деца млађа од 15 година	Пензионери	Лица са приходима од имовине	Ученици/студенти 15 и више	Лица која обавља само кућне послове	Остало
Србија	4.215.642	1.025.278	1.628.428	32.134	567.016	599.371	363.415
Браничевска област	22.930	4.277	10.435	117	2.305	3.082	2.714
Голубац	5.554	1.050	2.367	55	517	975	950

Извор података: "Економско активно становништво које обавља занимање", Попис 2011.год. РСЗ Београд

Пољопривреда

Интензивна деаграризација становништва, појачана запошљавањем у иностранству, довела је до депопулације руралног поручја. Пољопривреда у општини је највећим делом традиционална и сезонски организована.

Према подацима пописа 2011. године, 1.399 домаћинстава има пољопривредно газдинство, односно 53% од укупног броја домаћинстава. На основу података о структури површина по катастарским класама, општина Голубац се карактерише slabим природним потенцијалом за интензивну пољопривредну производњу, са великим бројем уситњених поседа (до 5 ха по пољопривредном газдинству). 45% становништва општине Голубац, бави се неком врстом пољопривредне производње. Од укупне пољопривредне површине од 36.800 ха, више од половине је под ораницама и баштама, а затим под ливадама и пашњацима. Од ратарских култура највише се гаје кукуруз, луцерка и пшеница, а од воћа највише шљива и јабука. Што се тиче стоке, највише се гаје овце, свиње и говеда.

**Просторни план општине Голубац
- документациона основа -**

Табела 6

Подручје	Говеда	Свиње	Овце	Живина
Браничевска област	52.404	215.420	97.537	614.063
Општина Голубац	2.742	9.848	6.669	35.163

Дата табела указује да је проценат учешћа Голупца у сточарској производњи Браничевског округа мали: 5% у говедарству, 5% у свињарству, 7% у овчарству и 6% у живинарству. У свим областима сточарства, осим овчарства, последњих година се бележи пад.

Производња свих ратарских култура (осим пасуља) у просеку је нижа за око 50% у односу на просек приноса на нивоу Републике Србије. Воћарство је на нивоу републичког просека, и последњих година у порасту – нарочито производња шљива.

Треба нагласити да сеоска домаћинства у општини Голубац одликује уситњен и расцепкан земљишни посед (до 5 ха по газдинству), да се мали проценат земљишта наводњава, а да пољопривредни произвођачи нису организовани у задруге, удружења, итд. Такође, пољопривредни произвођачи нису довољно едуковани о еколошкој заштити и врло често неадекватно третирају пољопривредни хемијски отпад и амбалажу.

Општи дугорочни циљ развоја пољопривреде је успостављање конкурентног и тржишно оријентисаног пољопривредног сектора заснованог на интензивној пољопривредној производњи, природним ресурсима подручја, новим технологијама и усклађености са тражњом тржишта, али и високим еколошким стандардима. Тиме би се афирмисало сеоско подручје и постепено побољшао стандард живота на селу, што треба да подржи одговарајућа аграрна политика, финансијска средства и правни оквир.

Остваривање производног и економског напретка у овом сектору зависи данас, у првом реду, од развоја инфраструктуре у руралном подручју, набавке савремене пољопривредне механизације, искоришћавања локално хетерогених погодности за производњу квалитетних прехранбених производа. Даљи развој локалних погона за прераду, дораду и складиштење пољопривредних сировина засниваће се на побољшању квалитета, истраживању тржишта и значајном повећању конкурентности, улагању у промоцију и пласман производа, уз истовремено унапређивање организације сировинске основе укрупњавањем, односно груписањем примарних произвођача.

У складу са Стратегијом развоја пољопривреде Србије, на подручју општине Голубац је потребно синхронизовано предузимање активности на:

- управљању земљиштем ради побољшања стања животне средине и природних предела, применом одговарајућих агроеколошких мера, које су компатибилне мерама заштите и унапређења шума;
- повећању тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора, укључујући искоришћавање локалних погодности за производњу хране посебних

*Просторни план општине Голубац
- документациона основа -*

одлика квалитета.

Техничко-технолошко унапређивање пољопривредне производње засниваће се на строгом вођењу рачуна о еколошком прагу способности земљишта и других елемената биосфере за неутралисање штетног утицаја појединих инпута на стање животне средине и живог света, при чему је потребна подршка:

- повећању нивоа техничке опремљености земљишта и људског рада: заменом амортизованог тракторског парка; увођењем подстицаја за набавку прикључних машина и специјализоване опреме;
- изради пројектне документације за развој сточарске производње, у првом реду у пашњачком систему, упоредо са обезбеђивањем квалитетне ветеринарске заштите, побољшањем услова стајског смештаја и исхране стоке током целе године, укључујући и опремање газдинстава машинама и уређајима који олакшавају рад у сточарској производњи и дозвољавају њено унапређивање, у складу са савременим хигијенским и еколошким стандардина; и
- потпунијем искоришћавању локалних погодности за развој органског и/или интегралног система ратарско-повртарске, воћарске, виноградарске и сточарске производње, сакупљања и плантажног гајења лековитог и ароматичног биља, шумских плодова и сл., упоредо с предузимањем активности за сертификацију ових производа и њихових прерађевина.

Побољшање квалитета пољопривредно-прехранбених производа и постизање хигијенско-здравствених безбедоносних стандарда условљено је у пресудној мери резултатима оствареним у доменима организационог и техничко-технолошког унапређивања аграрног сектора.

При томе се морају уважити и следећи захтеви:

- дефинисање технолошких и других стандарда за добијање и очување препознатљиве робне марке, односно заштићеног имена порекла из еколошки и историјски посебно вредних делова општинског подручја;
- успостављање строге контроле примене и складиштења минералних ђубрива, средстава за заштиту биља, стајњака и осоке, као и еколошки безбедног одстрањивања/уништавања амбалаже од агрохемикалија и других отпадних материјала из пољопривредних газдинстава, односно предузећа која се баве производњом и прерадом пољопривредно-прехранбених производа;
- пољопривредне произвођаче и друге субјекте аграрног сектора општине треба оспособити за брзо укључивање у општи систем контроле квалитета у свим фазама производње, прераде и промета пољопривредно-прехранбених производа, који се успоставља у Републици Србији, у складу са нормативима и критеријумима ЕУ.

Приоритете остварити кроз следеће пројекте:

- обука пољопривредника у области ратарства, сточарства, воћарства, о значају удруживања, агроекономије, прераде и производње и едукација становништва о органској производњи у повртарству;
- повећање броја регистрованих пољопривредних газдинстава;
- подршка набавци савремене опреме за наводњавање;
- заштита производа са географским пореклом и формирање брендова;
- формирање задруга и струковних удружења пољопривредних произвођача

Просторни план општине Голубац
- документациона основа -

- (активирање удружења воћара, формирање удружења одгајивача крва);
- доношење планских докумената из области пољопривреде у складу са обавезујућом законском регулативом (доношење програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, израда студије изводљивости комасације земљишта);
 - унапређење примарне производње (хемијско педолошка анализа земљишта у области воћарства);
 - формирање складишта и прерадно-производних капацитета (формирање откупних станица, хладњача, капацитета за прераду воћа – дестилерија).

Развоју пољопривреде се даје важнија улога и кроз пратећу прехранбену индустрију и то као:

- прехранбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране и сл.);
- прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна);

У складу с тим, посебна подршка се даје иницијативама за изградњу пољопривредних објеката за прераду, сушење, замрзавање, складиштење итд.

Нарочиту подршку заслужује преусмеравање на органску производњу ради задовољавања потреба урбаног становништва и локалне туристичке тражње.

Земљиште које задовољава стандарде за гајење органских производа не сме да буде оптерећено тешким металима, пестицидима, ни осталим минералним ђубривима, нити да буде закишељено.

Туризам

Основне компаративне предности општине и њена регионална препознатљивост су природно - географски, културно - историјски потенцијали и разни видови туризма, али се њихова улога мора редефинисати у складу са новим захтевима тржишта.

Табела 5. - Туризам (2015. год.)

Подручје	Туристи			Ноћења туриста			Просечан брј ноћења	
	Свега	Домаћи	Страни	Свега	Домаћи	Страни	Домаћи	Страни
Општина Голубац	2.766	2.152	614	4.000	3.258	742	1,5	1,2

Извор података - "Општине у Србији 2015."-. Републички завод за статистику Београд

Табела 6. - Туризам (2021. год.)

Подручје	Туристи			Ноћења туриста			Просечан брј ноћења	
	Свега	Домаћи	Страни	Свега	Домаћи	Страни	Домаћи	Страни
Општина Голубац	5.621	5.324	292	15.659	15.201	458	2,9	1,6

Извор података - "Општине у Србији 2021."-. Републички завод за статистику Београд

*Просторни план општине Голубац
- документациона основа -*

Туристички промет у броју ноћења расте из године у годину. Промет у броју долазака домаћих туриста порастао је за 50% са 2.152 туриста регистрованих 2014. године, на територији општине Голубац, на 5.324 по подацима 2021. године.

Промет у броју ноћења порастао је са 4.000 ноћења, 2014.године, на 15.659 ноћења, 2021.године.

Дуплирао се и просечан број ноћења код домаћих туриста, са 1,5 ноћи (2014.год.) на 2,9 ноћи (2021.год.), док се број ноћи страних туриста повећао за 25%.

Статистички приказан туристички промет у Србији мањи је од стварног, будући да значајни део ноћења, долазака и туристичких капацитета није регистрован.

Посетилаца је много више, с обзиром на то да велики број радника на раду у иностранству долази током сезоне одмора и празника са својим породицама и бораве у породичном смештају, те нису препознати као туристи. За укупно повећање броја туриста, потребно је унапредити квалитет смештаја, општу и туристичку инфраструктуру, као и туристички производ у целини. Такође, неопходно је идентификовати и отклонити актуелне и потенцијалне конфликте између туризма и других активности везаних за коришћење ресурса. Да би инострана туристичка тражња била масовнија, неопходно је побољшање пратећих садржаја водно-наутичког пута, уз презентацију и интерпретацију кључних природних и културних вредности, као и квалитета основног и алтернативног смештаја и различитих видова туристичко рекреативне понуде, етно баштине села и органске хране, као и остварити повезивање туристичке понуде са суседним општинама у Републици Србији и Републици Румунији. На Дунаву, најважнијем наутичком коридору, нису довољно заступљени марине, пристаништа, рецептивно-информативни пунктови и друго. Природни и створени потенцијали нису у довољној мери комерцијализовани, што захтева бољу маркетинг понуду, промоцију имиџа читавог окружења. Планира се развој целогодишње туристичке понуде уз функционалну интеграцију више видова туризма како на планском подручју тако и са непосредним окружењем. Неопходан услов је и развој комуналне и туристичке инфраструктуре, туристичког информационог система, реконструкција постојећих, али и реализација нових смештајних капацитета.

Према природним и створеним туристичким ресурсима, понуда се заснива на следећим видовима туризма:

- туризму, спорту и рекреацији на Дунаву са разноврсном целогодишњом понудом (одмори, наутика, кружне туре, риболов, лов, места са уређеним обалама за рекреацију и купање, манифестације на Дунаву и друго) уз културни, планински, сеоски и друге специјализоване видове туризма;
- културном туризму, првенствено у смислу: оригиналне презентације услова живљења древних култура и цивилизација, средњовековних тврђава, споменика културе, етно-вредности традиционалних села (кружне туре и друго), уз функционалну интеграцију туристичке понуде окружења;
- планинском туризму и рекреацији– на деловима планинских сектора на подручју Просторног плана и непосредном окружењу (Мироч, Дели Јован, Кучајске планине, Хомољске планине) са богатом и разноврсном туристичком понудом првенствено у летњој и делом и зимској сезони, уз културни, сеоски, ловни, еколошки и друге специјализоване видове туризма;

*Просторни план општине Голубац
- документациона основа -*

- транзитном туризму – првенствено на Дунаву као међународном водном путу-коридору VII;
- иницијацији градског туризма – у општинском центру и насељима (Голупцу), уз целогодишњу понуду (са акцентом на летњој сезони) у рекреацији, манифестационом, конгресном и пословном туризму и друго, уз функционалну интеграцију туристичке понуде насеља;
- сеоском туризму који има потенцијале целогодишње понуде уз садржаје: планинског, еко и етно-туризма, ловног туризма, производње еко-хране и етно-занатских производа. Иако има добру традицију, неопходно је унапређење стандарда смештаја, стална едукација угоститеља и наставак комуналног опремања насеља и локалитета. Сеоски туризам започет је у Голупцу (салаши 40 код насеља Добра);
- туризму специјалних интересовања, авантуристичке туре, на пример истраживачке туре, обилазак прераста/ бициклизам, планинарење и пешачење, параглајдинг, панорамски путеви и друго) уз функцијску интеграцију са другим видовима туризма;
- наутички туризам, уз комбиновање пловидбе са одмором, разонодом и посећивањем туристичких атракција. Даљи развој овог вида туризма захтева улагања у пловила за комерцијални и јавни превоз туриста, као и пристаништа и марине;
- школски и образовни туризам, уз организацију екскурзија, рекреативних настава, едукације и настава у природи и др.;
- као и омладински туризам усмерен ка младима да се едукују, баве спортом и различитим рекреативним активностима;
- пословни туризам, уз организацију конгреса и едукације, уз посете и презентацију културно-историјских и природних вредности

Према природним и створеним потенцијалима, развој туризма и рекреације требало би засновати на интегрисаној туристичко-рекреативној понуди Дунава, брдско-планинског залеђа, културно историјских знаменитости (посебно Голубачка тврђава), насеља, села, ловишта. Туризам ће активирати развој комплементарних активности и структура (производња органске хране, аутентичних етно-производа, традиционалних заната).

Постојећу туристичку понуду требало би техничко-технолошки и организационо унапредити и функционално заокружити, посебно у погледу уређења, опремања и коришћења садржаја понуде у приобаљу (уз уређење купалишта, пратећих садржаја пловно-наутичког пута...) и повећање стандарда и капацитета туристичког смештаја, развојем целогодишње туристичко-рекреативне понуде, у складу са међународним стандардима и трендовима у европском одморишном туризму и хотелијерству. Што ће све укупно проузроковати развој атрактивних и профитабилних програма постојеће и нове туристичке понуде за привлачење домаћег и иностраног капитала.